

Ὁ ζωγράφος κ. Ε. Δούκας εἰς τὸ ἐργαστήριόν του ἐν Μονάχῳ

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΝ ΜΟΝΑΧΩ.

Ἡ Ἑλλὰς ἐν Μονάχῳ. — Μοναχομανία Ἑλλήνων. — Τὰ Ἑλληνικὰ Προπύλαια. — Ἑλληνες καλλιτέχναι. — Ὁ ζωγράφος κ. Ἐκτωρ Δούκας.

ΡΩΝΣ εἶχεν ἀποκληθεῖ τὸ Μόναχον αἱ Ἀθῆναι τῆς Γερμανίας διὰ τὸν ἀπὸ καλλιτεχνικῆς ἀπόψεως ἐξωραϊσμὸν αὐτοῦ. Εἰς οὐδεμίαν δὲ τῶν Εὐρωπαϊκῶν πρωτευουσῶν αἰσθάνεται ὁ Ἑλλην ταξιδιωτῆς ἢ σπουδαστῆς διαθρυπτομένην τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν τοσοῦτον, ὅσον ἐν τῷ φιλελληνικωτάτῳ Μονάχῳ. Διότι πανταχοῦ εἰς τὰ μουσεῖα καὶ τὰς πινακοθήκας του, εἰς τὰς εὐρείας ὁδοὺς καὶ τὰ προπύλαιά του, εἰς τὰς πλατείας καὶ τὰς στοάς του, βλέπει ἀποτετυπωμένας εἰς τοιχογραφίας καὶ ἀγάλματα σκηνὰς τῆς ἀρχαίας καὶ νεωτέρας Ἑλλάδος, ἀναγεγραμμένα δ' ἐν τοῖς προπυλαίοις καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν πρωταγωνιστῶν τοῦ μεγάλου ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος τῶν Ἑλλήνων.

Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν ἔτι τὴν κοινωνίαν τῆς Βαυαρικῆς πρωτευούσης διαβλέπει τοὺς κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους συναρθέντας οἰκογενειακοὺς δεσμοὺς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Βαυαρῶν τοῦ 1833, ἐξ ἐκείνων, οἵτινες εἶχον συνοδεύσει εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν βασιλεὺς ἀλλ' ἀμέσως ἐξελληνισθέντα βασιλόπαιδα, τὸν πρῶτον αὐτῆς βασιλέα. Οὐδεὶς δὲ τῶν μεταγενεστέρων Ἑλλήνων ἀγνοεῖ ὅποιον ἐνεργὸν μέρος ἔλαβον εἰς

τὴν πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν ὀργάνωσιν τοῦ ἀρτιστοῦ τότε βουλείου οἱ ἐξέχοντες Βαυαροὶ συνοδοὶ τοῦ Βασιλέως καὶ μετὰ ποίων συνεδέθησαν δεσμῶν δι' ἐπιγραφῶν μεθ' Ἑλληνίδων πολυάριθμοι Βαυαροί, σχηματίζοντες τὰς ὑπαρχούσας ἐτι καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Βαυαρίᾳ βαυαροελληνικὰς οἰκογενείας. Εἰς τὸ Μόναχον δ' ἐτάφη, εἰς τὰς κατακόμβας τοῦ «Τεατίνερ κίρκ» ὁ πρῶτος τῶν Ἑλλήνων Βασιλεὺς καὶ ἐπὶ τοῦ μνημείου αὐτοῦ διατηροῦνται ἠπλωμένα αἱ μεθ' ἑλληνικῶν ἐπιγραφῶν κυανόλευκοι ταινίαι, αἵτινες συνέδεον τοὺς κατατεθέντας καὶ κατατιθεμένους ἀγὰ πᾶν ἔτος στεφάνους τῶν εὐγνωμογόνων Ἑλλήνων.

Ἀπ' αὐτῶν ἔτι τῶν ἀρχαιοπρεπῶν προπυλαίων τῆς Βαυαρικῆς πρωτευούσης φαίνεται δεσπόζουσα ἡ ἑλληνικὴ ἰδέα. Ἀνεγερθέντα ὑπὸ τοῦ αἰδίδμου πατρὸς τοῦ Ἑλληνος Βασιλέως, ἐν τῇ διασχυρώσει τεσσάρων λεωφόρων, ἐνθυμίζουσιν ἀμέσως διὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ ρυθμοῦ τῶν τὸν μέγαν φιλελληνισμὸν τοῦ Περικλέους τοῦ Μονάχου, Λουδοβίκου μετ' ἰδιαζούσης δ' εὐχαριστήσεως ὁ διερχόμενος ὑπὸ τὰς στοάς τῶν Ἑλλήνων ἀναγινώσκει εἰς πολυαριθμοὺς τοίχους τὰ ὀνόματα τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῶν ἐπιφανεστέρων φιλελλήνων.

Μετὰ τὰ προπύλαια δὲ ἐπισκεπτόμενος τὰς ἐπιμήκεις Στοὰς συγκινεῖται ἐπὶ πλέον βλέπων παρατεταγμένας εἰς τοιχογραφίας τὰς σπουδαιότερας σκηνὰς τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος τῶν Ἑλλήνων, γραφεῖσας ὑπὸ τῶν διαπρεπεστέρων ζωγράφων τῆς ἐποχῆς τοῦ ἑλληνομανοῦς ἐκείνου Βασιλέως. Ἀπὸ τούτων δὲ ὁ ἐπισκεπτόμενος τὸ περίφημον Στρατιωτικὸν Μουσεῖον εὐρίσκει πρὸ ὀλοκλήρου βιβλιοθήκης περιεχούσης μέγα

μέρος τῆς στρατιωτικῆς ἱστορίας τῆς τε ἀναγεννηθείσας Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐτι, ἐφ' ὅσον αὕτη σχετίζεται πρὸς τὴν συμμετοχὴν φιλελλήνων Βαυαρῶν ἢ βαυαρικῶν ἐκστρατειῶν. Μεταξὺ δὲ τούτων ἐκθέσεις βαυαρικῶν ἐπικουρειῶν κατὰ τῶν Τούρκων κατὰ τὰ 1591—1598 καὶ πολλῶν στρατιῶν ἀπὸ τοῦ 1919 μέχρι τοῦ 1939· σπουδαιότερα δὲ καὶ μᾶλλον ἐνδιαφέροντα τοὺς Ἕλληνας εἶναι τὰ ἀφερῶντα τὴν ἐν Ἑλλάδι δράσιν τῶν Βαυαρῶν ἀπὸ τοῦ 1826 μέχρι τοῦ 1829 καὶ τὰ τῆς ἐπὶ βασιλείας Ὁθωνος, ὡς καὶ πολυάριθμοι ἐκθέσεις Ἑλληνικῶν ἀναμνήσεων καὶ ἀπομνημονευμάτων περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα, ἐν κατάλογον εἶχε δημοσιεύσει πρὸ πενταετίας ὁ ἡμέτερος κ. Σπ. Λάμπρος.

Διὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν πολυαριθμῶν Μουσείων καὶ τῶν δύο μεγάλων Πινακοθηκῶν δὲν με ἤρκεσαν αἱ τρεῖς ἡμέραι ὅσας προώρῃσα διὰ τὴν ἐκ Μονάχου διέλευσίν μου. Μόλις δὲ μοὶ ἐπήρκεσαν τετραπλάσιαι οὐχὶ πρὸς μελέτην, ἀλλ' ἀπλὴν παρέλασιν πρὸ τῶν ἀναριθμητῶν καλλιτεχνημάτων τῆς ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς. Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, γνωρίσας ἱκανοὺς τῶν ἐν Μονάχῳ Ἑλλήνων, πρῶτιστα δὲ τὸν διαπρεπῆ Ἑλληνα ἐφημέριον Γερμανὸν Βλάχον καὶ τοὺς ἐγκατεστημένους ἐν τῇ πόλει Ἑλληνας καλλιτέχνας, εὐρισκόμενος δ' εἰς τοιοῦτο περιβάλλον μουσείων καὶ ἀγαλμάτων καὶ ἑλληνικῶν ὀνομάτων καὶ εἰκόνων ἤρχισα ἐννοῶν τοὺς πολλοὺς λόγους, δι' οὓς οἱ διατρίψαντες, οἱ σπουδάζαντες ἐν Μονάχῳ νοσταλγοῦσι ἀμ' ἀπέλθωσι, πάσχοντες εἰδῶς τι μοναχομανίας. Συντελεῖ δὲ εἰς τοῦτο πλὴν τῶν ἄνω λόγων καὶ τὸ εἶδος τοῦ ἐκεῖ βίου καὶ τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα τῶν κατοίκων τῆς βαυαρικῆς πρωτευούσης, οἵτινες μοὶ ἐφαίνοντο ὡς οἱ ἀγαθότεροι τῶν ἀποτελούντων τὴν σημερινὴν Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν. Ἰσως ὁμως ἡμεῖς προπάντων οἱ Ἕλληνες διατιθέμεθα συμπαθέστερον πρὸς αὐτοὺς διότι εἴμεθα καὶ ἐθνολογικῶς γνωστότεροι εἰς αὐτοὺς, ἀφοῦ βλέπουν ἀνὰ πᾶν βῆμα πολλὰ ἐνθυμίζοντα εἰς αὐτοὺς τὴν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνομανοῦς Βασιλέως τῶν Λουδοβίκου τοσοῦτον ἐκτιμηθεῖσαν Ἑλλάδα καὶ εἰς πᾶν μουσεῖον ἢ πινακοθήκην τοῦ Ἑλληνικὸν καλλιτέχνημα ἢ ἐξ Ἑλληνικῆς ἐμπνεύσεως ἢ Ἑλληνικοῦ ἀρχαίου ἢ νεωτέρου θέματος δημιουργηθέν.

Εἰς τὸ Μονάχον ὁρεῖσθαι οἱ νεώτεροι Ἕλληνες τοὺς ἀριστεῖς οὐ μόνον τῆς παρ' ἡμῖν ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν γένει ζωγραφικῆς τοὺς διεθνεῖς καταστάνας καλλιτέχνας Γύζην, Ἰακωβίδην καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων τὸν Βικᾶτον καὶ ἄλλους ἐν Μονάχῳ τελειοποιηθέντας.

Σήμερον ὀλίγοι παραμένουν Ἕλληνες ζωγράφοι ἐν Μονάχῳ· μετὰ τούτων καταλαμβάνει ὁσμήραι καλλίστην θέσιν, ζῶν ὡς καλλιτέχνης ἐν αὐτῇ τῇ κοιτίδι τῶν διεθνῶν ζωγράφων ὁ ἐκ Σμύρνης νεαρὸς καλλιτέχνης κ. Ἐκτωρ Δούκας ἱκανοὺς γράψας πίνακας, εἰδικώτερον δ' ἐπιτυχάνων εἰς προσωπογραφίας· καίτοι δ' ἐγκατασταθεὶς ἐκεῖ καὶ νομπευθεὶς μετὰ Γερμανίδος, παραμένει ἐνθουσιώδης Ἕλληνας, ὀνομάσας καὶ τὸ μονογενὲς θυγάτριόν του «Ἑλλάδα». Ἀλλ' εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ὅπως τοιοῦτοι καλλιτέχνηαι ἐγκαθίστανται καὶ ἐν Ἑλλάδι, ὅπως συντελῶσιν καὶ εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν ἐν αὐτῇ κίνησιν, συγκεντρούμενοι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τῆς Τέχνης κοιτίδι.

(Ἐκ τῶν ἀνεκδότων «Ἀπομνημονευμάτων» μου)

Τ. ΑΜΠΕΛΑΣ

Σπυρίδων Φαραντάτος

Διπλωματοῦχος τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν

ΙΩΑΝΝΑ ΟΥΓ'ΙΛΣΟΝ ΤΡΑΪΦΟΡΟΣ

Αὐτὸ εἶναι τὸ ὄνομα τῆς Ἀγγλοελληνίδος καὶ φιλελληνίδος ποιητρίας, τὴν ὁποίαν, γνωστοτάτην ἤδη εἰς τὴν φιλολογίαν, παρουσιάζομεν σήμερον καὶ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κοινόν. Ζῇ ἀπὸ ἐτῶν ἀθροῦς εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἡ ἐμπνευσίς της ἔχει τὴν Ἀττικὴν διαύγειαν μαζί με τὸ διαφαινόμενον κάποτε χιούμορ τῆς Πατρίδος της. Μία ἀστὶ ἐκδοθεῖσα συλλογὴ της ὑπὸ τὸν τίτλον «Hymus and other Poems» περιέχει ποιήματα, ἀπὸ τὰ καλλίτερα γραφέντα εἰς τὸ Χριστιανικὸν μοτίβο.

Εἶναι ἡ συλλογὴ αὕτη μικρά, ἀλλ' εἶναι εἰλικρινῆς καὶ καλοδοουλεμένη.

Ἡ ἐμπνευσις τῆς ποιητρίας ἐν τούτοις, δὲν εἶναι μονομερής. Ἐχει δημοσιεύσει μίαν σειρὰν παιδικῶν ποιημάτων, τὰ ὁποῖα ἡ πρωτοτυπία των καθιστᾷ εὐάριστα ὄχι μόνον εἰς τὰ παιδιά.

Ἰδοὺ ἀκόμη καὶ ἐν ἐρωτικῶν ποιημάτων της, τὸ ὅποιον ἔχει ὕλην τὴν αἰθεριότητα τῆς Ἀγγλικῆς αἰσθήσεως:

ΤΟ ΣΤΕΦΑΝΙ

Γύρεψα μέσ' στὸν κηπὸ μου τὰ πειρὸ ὄμορφα λουλούδια
Καὶ τὸ ἀπορροσῆμεν τὰ μᾶζεψα ἑνα-ἑνα
Κι' ἐπλεξα τῆς ἀγάπης μου θροσᾶτο ἑνα στεφάνι,
Ποῦ πειρὸ λεπτὸ κι' εὐωδιαστὸ δὲν εἶν' ἄλλο κανένα.

★

Ὅμως ποτὲ δὲν κόσμησε μ' αὐτὸ τὸ μέτωπό της...
Τ' ἄνθη πειρὰ μαραθῆκανε κι' ἐσβύτηκε μαζί
Καὶ ἡ γλυκύτατη πνοὴ ποῦ ἐχόνανε τριγύρω
Μὰ πάντα μέσ' στοῦ στεφάνου μου τὸ ἀρωμὰ τους ζῇ.

Μεταφραστὴς ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΑΓΚΑΚΗΣ